

Dokument ze zasedání

B9-0096/2024

1.2.2024

NÁVRH USNESENÍ

předložený na základě otázky k ústnímu zodpovězení B9-0000/2024

v souladu s čl. 136 odst. 5 jednacího řádu

o dohodách o přidružení pro účast třetích zemí na programech Unie
(2023/3018(RSP))

Jean-Lin Lacapelle

za Výbor pro zahraniční věci

Christian Ehler

za Výbor pro průmysl, výzkum a energetiku

Usnesení Evropského parlamentu o dohodách o přidružení pro účast třetích zemí na programech Unie (2023/3018(RSP))

Evropský parlament,

- s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 218 této smlouvy,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/695 ze dne 28. dubna 2021, kterým se zavádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa a stanoví pravidla pro účast a šíření výsledků a zrušují nařízení (EU) č. 1290/2013 a (EU) č. 1291/2013¹ (nařízení o programu Horizont Evropa), a na prohlášení k dohodám o přidružení obsažené v postoji Parlamentu v prvním čtení dne 17. dubna 2019 k uvedenému nařízení²,
- s ohledem na Dohodu o partnerství, vztazích a spolupráci mezi Evropskou unií a jejími členskými státy na jedné straně a Novým Zélandem na straně druhé³,
- s ohledem na návrh Dohody mezi Evropskou unií na jedné straně a Novým Zélandem na straně druhé o účasti Nového Zélandu na programech Unie⁴,
- s ohledem na návrh Dohody mezi Evropskou unií na jedné straně a vládou Faerských ostrovů na straně druhé o účasti Faerských ostrovů na programech Unie⁵,
- s ohledem na rozhodnutí Rady (EU) 2022/1526 ze dne 9. září 2022 o zmocnění k zahájení jednání s Kanadou o dohodě o obecných zásadách účasti Kanady na programech Unie a o přidružení Kanady k rámcovému programu pro výzkum a inovace Horizont Evropa (2021–2027)⁶,
- s ohledem na rozhodnutí Rady (EU) 2023/1081 ze dne 15. května 2023 o zmocnění k zahájení jednání s Japonskem o dohodě o obecných zásadách účasti Japonska na programech Unie a o přidružení Japonska k rámcovému programu pro výzkum a inovace Horizont Evropa (2021–2027)⁷,
- s ohledem na rozhodnutí Rady (EU) 2023/1093 ze dne 15. května 2023 o zmocnění k zahájení jednání s Korejskou republikou o dohodě o obecných zásadách účasti Korejské republiky v programech Unie a o přidružení Korejské republiky k rámcovému

¹ Úř. věst. L 170, 12.5.2021, s. 1.

² Postoj Evropského parlamentu v prvním čtení ze dne 17. dubna 2019 k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa a stanoví pravidla pro účast a šíření výsledků (Úř. věst. C 158, 30.4.2021, s. 184).

³ Úř. věst. L 321, 29.11.2016, s. 3.

⁴ Úř. věst. L 182, 19.7.2023, s. 4.

⁵ Úř. věst. L 154, 7.6.2022, s. 4.

⁶ Úř. věst. L 237, 14.9.2022, s. 17.

⁷ Úř. věst. L 144, 5.6.2023, s. 58.

programu pro výzkum a inovace Horizont Evropa (2021–2027)⁸,

- s ohledem na Rámcovou dohodu o vztazích mezi Evropským parlamentem a Evropskou komisí ze dne 20. listopadu 2010⁹,
- s ohledem na otázku Komisi týkající se dohod o přidružení pro účast třetích zemí na programech Unie (O-000004/2024 – B9-0000/2024),
- s ohledem na čl. 136 odst. 5 a čl. 132 odst. 2 jednacího řádu,
- s ohledem na návrh usnesení Výboru pro zahraniční věci a Výboru pro průmysl, výzkum a energetiku,

Obecné poznámky

1. uznává potenciál obohatit výsledky programů Unie prostřednictvím aktivní a vzájemně prospěšné spolupráce se třetími zeměmi, které s EU sdílejí společné demokratické hodnoty;
2. považuje program Horizont Evropa za největší program spolupráce v oblasti výzkumu a inovací na světě na období 2021–2027;
3. podporuje přidružení třetích zemí, které mají dobré kapacity v oblasti vědy, technologií a inovací, k programu Horizont Evropa a uznává, že tato spolupráce přispívá k celkové síle a účinnosti vnější činnosti EU; vybízí Komisi, aby usilovala o další dohody o přidružení se třetími zeměmi a uzavírala je, neboť to zvyšuje konkurenceschopnost EU na celosvětové scéně; zdůrazňuje, že je třeba zajistit, aby všechny příslušné dohody o přidružení dodržovaly cíle programu Horizont Evropa v oblasti klimatu;
4. zdůrazňuje, že přidružení třetích zemí k programům EU není pouhým technickým aktem, ale spíše politickým rozhodnutím týkajícím se vztahů přidružených zemí s EU a konkrétně v případě programu Horizont Evropa otázkou vědecké a akademické svobody;
5. uznává pravidla stanovená ve Smlouvách, která musí být v zájmu zachování institucionální rovnováhy dodržována v souladu se zásadami právního státu, a úlohu svěřenou Parlamentu; je přesvědčen, že je třeba dodržovat zásadu loajální spolupráce, která zaručí, že si všechny orgány EU budou vzájemně nápomocny při plnění úkolů vyplývajících ze Smluv, i proto, aby byl zajištěn větší zřetel k názoru Parlamentu jakožto přímého zástupce občanů EU;
6. zpochybňuje přístup Komise, pokud jde o uzavírání mezinárodních dohod věnovaných účasti třetích zemí na programech Unie, což brání Parlamentu ve výkonu jeho výsad v rámci postupů pro uzavírání mezinárodních dohod Unie;
7. naléhavě vyzývá Komisi a Radu, aby v souladu se Smlouvami plně zohlednily úlohu Parlamentu při uzavírání dohod o přidružení, které se řídí touto novou strukturou;
8. zdůrazňuje, že jeho schopnost vyslovit smysluplný souhlas s mezinárodními dohodami,

⁸ Úř. věst. L 146, 6.6.2023, s. 18.

⁹ Úř. věst. L 304, 20.11.2010, s. 47.

kteř se tÝkají ůčasti konkrétních zemÍ na programech Unie, je ztÍžena tím, že tyto dohody nestanovÍ strukturu, která by zaručovala parlamentní kontrolu v rámci postupu souhlasu s přidružením ke konkrétnímu programu Unie;

Dohody o spolupřáci a přidružení mezi Novým Zélandem a Evropskou unií

9. uznává pevné historické a kulturní vazby mezi EU a Novým Zélandem, jakož i vynikající stav dvoustranných vztahů mezi nimi, které jsou založeny na sdílených demokratických hodnotách a mnoha společných zájmech; oceňuje vynikající spolupřáci v oblasti obchodu, zahraniční politiky, výzkumu a inovací a na mnohostranných fórech;
10. vyzdvihuje důležitou úlohu Nového Zélandu jako jednoho z klíčových podobně smýšlejících partnerů EU v dynamickém a strategicky a hospodářsky významném indicko-tichomořském regionu; vyzývá k hlubší spolupřáci v oblastech společného zájmu, zejména v oblasti zahraničních věcí; v této souvislosti zdůrazňuje trvalou bezpečnostní spolupřáci mezi EU a Novým Zélandem, zejména pokud jde o operace a mise v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky EU; připomíná, že Nový Zéland zaujal postoj shodný s postojem EU, když odsoudil nezákonnou invazi Ruska na Ukrajinu a podpořil Ukrajinu poskytnutím pomoci a zavedením sankcí proti Rusku;
11. dále zdůrazňuje nedávno uzavřenou dohodu o volném obchodu mezi EU a Novým Zélandem, jejímž záměrem je ještě více posílit dvoustranné vztahy a liberalizovat a usnadnit obchod a investice a dosáhnout tak významného vzájemného prospěchu a zajistit hospodářské příležitosti pro podniky a spotřebitele a která zahrnuje rozhodné a závazné sociální a environmentální závazky týkající se Pařížské klimatické dohody; zdůrazňuje pozitivní úlohu, kterou může evropská diaspora na Novém Zélandu sehrát při dalším prohlubování vztahů mezi Novým Zélandem a EU;
12. uznává, že EU a Nový Zéland mají za sebou dlouhou historii spolupřace v oblasti výzkumu; zdůrazňuje, že Nový Zéland má vynikající výsledky v ůčasti v programu Horizont 2020, v jehož rámci bylo financováno 77 projektů, a že novozélandští výzkumní pracovníci měli možnost se ůčastnit dvou předchozích rámcových programů pro výzkum a inovace, sedmého rámcového programu pro výzkum a technologický rozvoj a programu Horizont 2020, což ukazuje potenciální přínosy přidružení Nového Zélandu k programu Horizont Evropa;
13. vítá návrh na posílení partnerství EU s Novým Zélandem prostřednictvím přidružení Nového Zélandu k programu Horizont Evropa, které dále posílí spolupřáci v oblasti výzkumu a inovací a učiní z Nového Zélandu nejdůležitějšího regionálního partnera EU v oblasti vědy a inovací; konstatuje však, že chybí ustanovení, která by umožnila řádnou parlamentní kontrolu budoucího přidružení Nového Zélandu k programům Unie;
14. poukazuje na to, že v dohodě o ůčasti Nového Zélandu na programech Unie Komise a Rada udělují smíšenému výboru zřícenému podle této dohody pravomoc přijímat protokoly o přidružení Nového Zélandu k jakémukoli programu Unie, přestože Parlament proti této výsadě vznesl námítky, neboť to smíšenému výboru fakticky uděluje prováděcí pravomoc v zásadních aspektech; konstatuje, že mezi zásadní rozhodnutí, která jsou svěřena smíšenému výboru, patří rozsah přidružení k jednotlivým programům, jakož i zásadní ustanovení týkající se automatického mechanismu oprav;
15. s politováním konstatuje, že smíšený výbor je oprávněn prostřednictvím protokolů

měnit jakýkoli rozhodující protokol o přidružení, který může zahrnovat i ustanovení týkající se přezkumů, auditů a finančních nesrovnalostí; konstatuje, že k takovým změnám by došlo bez dalšího zapojení Parlamentu; konstatuje, že udělením souhlasu by Parlament fakticky udělil smíšenému výboru neomezený mandát; poukazuje na to, že Rada má za úkol sledovat činnost Komise ve smíšeném výboru, ale ve skutečnosti tuto povinnost často zanedbává a nepodává Parlamentu odpovídající zprávy, což vede k naprostému nedostatku dohledu a kontroly těchto mezinárodních dohod;

16. zdůrazňuje svůj postoj k dohodám o přidružení týkajícím se programu Horizont Evropa, který přijal v prohlášení doprovázejícím přijetí nařízení o programu Horizont Evropa, a zdůrazňuje, že žádný subjekt zřízený prostřednictvím takových dohod by neměl obcházet potřebu získat smysluplný souhlas Parlamentu; domnívá se, že zásadní aspekty zapojení třetí země do programu Horizont Evropa by neměly být delegovány na takový orgán;
17. nesouhlasí s touto novou strukturou mezinárodních dohod, která neumožňuje Parlamentu vykonávat jeho pravomoci v souladu s čl. 218 odst. 6 písm. a) SFEU; domnívá se, že se jedná o překážku plnění výsad Parlamentu, která opomíjí požadovanou institucionální rovnováhu, a proto je třeba ji změnit;
18. v této souvislosti připomíná, že čl. 218 odst. 10 SFEU stanoví, že Parlament by měl být neprodleně a plně informován ve všech fázích postupu sjednávání a uzavírání mezinárodních dohod uvedených v tomto článku, a že toto pravidlo je podle Soudního dvora Evropské unie (SDEU) vyjádřením demokratických zásad, na nichž je EU založena; zdůrazňuje zejména skutečnost, že SDEU již dříve uvedl, že zapojení Parlamentu do rozhodovacího procesu je na úrovni EU odrazem základní demokratické zásady, podle níž se má obyvatelstvo podílet na výkonu moci prostřednictvím zastupitelského shromáždění¹⁰;
19. v této souvislosti připomíná, že dotčené dohody nemají precedens, neboť umožňují účast nového typu třetích zemí a poprvé tak činí prostřednictvím obecné dohody vztahující se na všechny programy Unie; zdůrazňuje, že v minulosti byla taková účast upravena prostřednictvím individuální dohody pro každý program Unie a byla omezena na konkrétní víceletý finanční rámec; zdůrazňuje, že vzhledem k nové povaze těchto dohod nemá Parlament k dispozici příslušné údaje ani informace, které by bylo možné použít ke smysluplnému posouzení jejich možného dopadu na současnou generaci programů Unie nebo na budoucí generace programů Unie;
20. v této souvislosti se domnívá, že Parlament by měl být schopen smysluplně zajistit účast občanů na rozhodovacím procesu vzhledem ke struktuře těchto mezinárodních dohod, v nichž se o přidružení k danému programu třetí země, včetně rozsahu tohoto přidružení, rozhoduje až v budoucnu, často dlouho poté, co Parlament vyslovil souhlas s uzavřením původní dohody s touto třetí zemí;
21. připomíná, že jeho postoj k přístupu Komise by neměl být vykládán jako námitka vůči Novému Zélandu nebo osvědčené a úzké spolupráci, která mezi touto zemí a EU vždy

¹⁰ Rozsudky Soudního dvora ze dne 29. října 1980 ve věci *Roquette Frères v. Rada*, C-138/79, ECLI:EU:C:1980:249, bod 33, a ze dne 24. června 2014, *Parlament v Rada*, C-658/11, ECLI:EU:C:2014:2025, bod 81.

existovala;

Účast dalších podobně smýšlejících zemí na programech Unie

22. vyjadřuje politování nad tím, že návrh dohody o účasti Faerských ostrovů a navrhovaná přidružení Kanady, Korejské republiky a Japonska mají stejnou strukturu jako návrh dohody s Novým Zélandem; žádá, aby se Komise zdržela toho, aby bránila výkonu práva Parlamentu na souhlas s jakýmkoli přidružením k programu Unie a aby dohody o přidružení s novými partnery byly uzavírány až poté, co Parlament bude moci uplatnit své právo na smysluplný souhlas;
23. vyjadřuje znepokojení nad skutečností, že nedávno dohodnutá automatická sleva na příspěvku Spojeného království do programu Horizont Evropa v případě „nižší než očekávané“ účasti Spojeného království v tomto programu vedla k nesouladu s ustanoveními dohody o obchodu a spolupráci mezi EU a Spojeným královstvím, s níž Parlament vyslovil souhlas;

Cesta vpřed

24. připomíná, že by měl být v souladu s Rámcovou dohodou o vztazích mezi Evropským parlamentem a Evropskou komisí neprodleně a plně informován ve všech fázích vyjednávání a uzavírání mezinárodních dohod;
25. vyzývá Komisi, aby mu pravidelně předkládala podrobné zprávy o provádění dohod, jako jsou aktuální informace o takových aspektech, jako jsou dosažené milníky, problémy, s nimiž se potýká, míra úspěšnosti návrhů subjektů ze třetích zemí, roční příspěvky třetích zemí, plnění rozpočtu a výsledky auditu;
26. naléhavě vyzývá Komisi, aby zahájila jednání o interinstitucionální dohodě, která by stanovila obecné zásady demokratické kontroly Parlamentu ve věci provádění dohod o účasti třetích zemí na programech Unie;
27. vyjadřuje naději, že Komise vyjasní situaci a poskytne relevantní a uspokojivou odpověď na otázku Parlamentu k ústnímu zodpovězení, aby mohl být udělen souhlas; je připraven plně spolupracovat s Komisí a Radou na dosažení tohoto výsledku;

o
o o
28. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě a Komisi.